

SV. FRANJO I SV. KLARA

FRA JERKO LOVRIĆ
Franjevački samostan
Omiš, Put Skalica 17

UDK: 235.3:929
(Clara, s.: Franciscus Assisiensis, s.)
Stručni članak
Primljeno: 15. I. 1994.

Pisac naglašava usku povezanost sv. Franje i sv. Klare. Upozorava na osnovne ideje koje su ih vodile u njihovu osobnom životu i u usmjerenju njihovih redova. Od kreposti posebno ističe poniznost, siromaštvo i bratstvo sa svim ljudima, pa čak i sa svim stvorenjima. Ističe želju sv. Klare da braća Prvoga reda vode posebnu brigu o njoj i njezinim sestrama.

I. KLARA NASLJEDUJE FRANJU

Klara je imala srodnu dušu Fanjinoj. On je uza sav nestašluk u dječjačkoj i mladenačkoj dobi sačuvao dobro srce i smatrao se sretnim da može bližnjemu pomoći bilo riječju bilo djelom. Božja milost je oplemenila njegova dobra naravna svojstva i povela ga k vrhuncima kršćanske savršenosti. Odgovarajući Božjem pozivu on će postati preporoditelj Crkve i društva u svoje doba.

Glas o njegovu kreposnom životu prožeo je čitav Asiz i okolicu. Njegovo se ime s poštovanjem izgovaralo i smatralo se Božjim darom njega susresti i s njim porazgovoriti. I mlada plemkinja Klara tražila je prvu prigodu, kako bi se s njim sastala i očitovala mu svoje misli i želje što je sve više salijeću i potresaju njezinom čistom dušom. Nju sve više osvaja želja: kako bi bilo da se približim Franji i očitujem mu da želim poput njega surađivati u radu na poboljšanju same sebe i braće ljudi uopće. Ali kako do Franje i kako mu otkriti tu namjeru?

Ljubav je - veli Apostol - domišljata. Klara se ovako domisli: Franjo i njegova braća najviše se zadržavaju u Porciunkuli. Među Franjinom braćom nalazi se i fra Rufin, njezin stričević. I ona jednog dana u pratnji svoje prijateljice Bone Gvelfuccio bez znanja roditelja pođe u Porciunkulu da vidi fra Rufina, a u stvari Franju. Posjeti su se ponavljali sve dok se Frnajo nije sasvim uvjerio da sam Gospodin šalje k njemu Klaru te njih dvoje postane oruđe u ruci Gospodnjoj da se obnovi Crkva i svijet. Da se je sve tako odvijalo, svjedoči ista Bona Gvelfuccio, koja je bila pozvana da o tom

dade svjedočanstvo prigodom proglašenja Klare sveticom. No, kako će Klara ostaviti očinski dom, a da to prođe sa što manje buke i neprilika? Franjo je sasvim razborito postupio kad je pošao k biskupu Gvidu i razložio mu o čemu se radi. Biskup je poznao Klaru i kad se sam uvjerio da je Gospodin zove na put savršenosti dade svoj pristanak i blagoslov. Pošto je Franjo dobio pristanak biskupa, ugovori s Klarom da dođe u Porciunkulu 19. ožujka 1212., što ona i učini praćena od Bone Gvelfuccio. Franjo i njegova braća dočekaše ih s upaljenim svijećama i pjevanjem i tako započe sveti obred: Franjo Klari ostriže kose, zaodjenu je grubim odijelom i pripasa uzetom, glavu joj pokri koprenom. Klara kleknuvši pred slikom BI. Dj. Marije, jakim glasom zavjetova Bogu čistoću, siromaštvo i posluš. Tim činom potpuno se posvetila Gospodinu. Svetac ju je poveo i predao benediktinkama, koje su imale blizu Asiza svoj samostan.

Kako je bilo i očekivati nestanak Klare iz njezine rodne kuće s razlogom je uznemirio bližnju i daljnu rodbinu. Sve učiniše da je povrate u očinsku kuću, ali su bili nemoćni pred njezinom silnom odlučnošću da se posveti Bogu u redovništvu. Još ih je više uzbunila vijest, kad se ja Agneza, mlada Klarina sestra, jednoga jutra pridružila Klari. No, i to je brzo utihnulo. A kad se je njima pridružila i njihova treća sestra Beatrix, više nije bilo problema. Čak je Božja Providnost tako plemenitim sestrama pridružila i njihovu majku Hortulanu nakon muževe smrti.²

II. KLARA CIJENI I SLUŠA FRANJU

Duh Gospodnji je glavni pokretač u životu sv. Franje i sv. Klare, a oni su se spremno odazvali njegovu božanskom pozivu. Isti Duh je Klaru uputio da Franju uzme za svoga duhovnog učitelja i savjetnika. Ona je to učinila bez ikakvoga ustručavanja. Upravo se čovjek divi kako ga pomno sluša i nasljeduje. To nam jasno svjedoče njezini spisi. Dobiva se dojam da poslije Isusa Krista i njegove presvete Majke Klara jedino za Franju zna na putu kršćanske i redovničke savršenosti.

Drugoga učitelja ni uzora nije tražila. I svojim sestrama je stalno preporučivala njega kao učitelja i uzor. Nastojala je svim silama da se obuče u duh Asiškoga Sveca i stekne njegove kreposti na putu nasljedovanja Božjega Sina. Franjo joj se učinio savršenom Isusovom slikom. To se vidi iz njezine *Oporuke*: »Sinje Božji za nas postao put što nam ga je riječju i primjerom pokazao, nas je poučio naš preblašeni otac, pravi njegov ljubitelj i nasljedovatelj. Moramo, dakle, predrage sestre, razmisliti o svim danim nam dobročinstvima Božjim, ali među ostalima, kojima se udostojao po ljubljenom našem blaženom ocu Franji među nama djelovati, ne samo o onima poslije našega obraćenja, nego i o onima dok smo bile u bijednoj taštini svijeta /r. 5-10/. ...Nakon što se Svevišnji Nebeski Otac po svojem milosrđu i milosti udostojao prosvijetliti moje srce da, po primjeru i nauku preblašenoga oca našega Franje, činim pokoru, malo poslije njegova obraćenja, skupa s malobrojnima sestrama koje mi Bog bijaše dao malo nakon mog obraćenja, dragovoljno sam njemu obećala poslušnost /r. 24-25/. Tako smo po volji Božjoj i preblašenoga oca našega Franje, pošle prebivati kod crkve

1. P. LOTARIO HARDICK, *Lit spiritualita di s. Chiaru*, Milano 1970. 15.

2. LAV LE MONNIER, *Povijest sv. Franje Asiškoga* (prof. fra A. Brković), Zagreb 1918, 130-135.

sv. Damjana... Franjo, ganut samilošću prema nama, zadužio je sebe i svoj Red da će o nama kao i o svojoj braći voditi marljivu brigu i posebnu skrb /r. 29). Zatim nam je napisao oblik života i osobito da ustrajemo u svetom siromaštvu, od koga ni on nije odstupao za cijeloga svoga života i koje je izabrao za sebe i svoju braću /r. 33-36/. Poslije Boga Franjo je naš jedini stup i čvrstoća« /r. 38/. Klara sebe naziva *biljčica sv. Oca k. 31/*: »Pa kao što nam je Gospodin dao blaženoga oca našega Franju za utemeljitelja, saditelja i pomagača u službi Krista, koji je također, dok je živio nastojao da riječju i djelom uvijek obrađuje i odgaja nas, svoju biljčicu, tako preporučujem i ostavljam na brizi svoje sestre, koje su sada i koje će doći, nasljedniku preblaženoga našega oca Franje i čitavom Redu, da nam budu na pomoći u napredovanju u službi Bogu, a osobito u obdržavanju presvetoga siromaštva« /r. 48—51/. »Opominjem i potičem u Gospodinu Isusu Kristu sve svoje sestre, koje su sada i koje će doći, da uvijek nastoje slijediti put svete jednostavnosti, poniznosti, siromaštva i časnoga svetog ponašanja, kako smo poučene od Krista i preblaženoga oca našega Franje u početku našega zajedništva« 156-511. »Ovaj spis, da bi se bolje obdržavao, ostavljam vama, svojim predragim i ljubljenim sestrama, koje su sada i koje će doći, kao znak blagoslova Gospodnjega, preblaženoga oca našega Franje i blagoslova od mene, vaše majke i službenice« /r. 191?

Jedna zgoda iz Franjina života dovoljno će očitovati koliko je Asiški Svetac cijenio sv. Klaru i smatrao plodonosnom njezinu molitvu kod Boga. Naime, sv. Franju je mučila misao, da li će poći i živjeti u pustinji, ili će po gradovima i mjestima navješćati Evanđelje? Da se riješi sumnje, zamoli brata Silvestra, svećenika, i sestru Klaru neka se mole Bogu da se riješi sumnje. Njih dvoje pomole se i izjave: »Franjo, ne možeš živjeti samo za sebe, nego treba da i drugima budeš od koristi.« Sad Svecu postade jasno što od njeza traži Gospodin.⁴

III. GLAVNE KARAKTERISTIKE SV. FRANJE

To pitanje oduvijek je zanimalo franciskanologe, a i danas ga postavljaju Svečevi učenici i simpatizeri. Franjino biće bilo je puno raznih Božjih darova i milosti. Odlikovao se je u bogoslovnim, stožernim i moralnim krepostima. Neke od njih tako su istaknute u Sveca te se čini da je neka od njih glavna njegova karakteristika.

Neki prstom upiru u njegovu *poniznost* i kažu da ona Franju čini Franjom. Poznato je kako je sebe nazivao »*vaš maleni brat Franjo*« a htio je da se njegova braća nazivaju »*Mala braća*«. Neki, opet, tvrde da bi to bilo *siromaštvo*, jer ga je narod, koji ga je promatrao, ne bez razloga nazvao »*poverello*«. Drugi će kazati, to je njegova *poboinost*. Najotmjeniji Svečev životopisac, sv. Bonaventura, će o njemu napisati: »Bilo daje hodao ili sjedio, boravio u kući ili vani, radio ili počivao, toliko je bio predan molitvi te se je činilo da je njoj posvećivao ne samo svoje srce, nego i tijelo, i rad i vrijeme.«⁵ Još prije sv. Bonaventure kazat će o Franji njegov suvremenik i brat Toma

3. *Oporuka sv. Klare. Spisi sv. oca Franje i sv. Majke Klare Asižana*, Symposion, Split 1988, 268-274.

4. *Fonti francescane*. Assisi 1978. 267.

5. SV. BONAVENTURA, *Životopis sv. Franje*, Zagreb 1981. 96-97.

Čelanski: Franjo se pretvorio u molitvu - oratio factus. A što kazati o Franji *pokorniku!* Ta ne nosi rane Kristove samo radi ukrasa, već ih je vruće od Raspetoga molio i izmolio. A Svečevo *čovjekoljublje?* Nitko se nije našao tko bi umanjivao njegovo iskreno i toplo susretanje svih Božjih stvorova, a posebno čovjeka. Sve je pobratio i posestrio logično zaključujući, kako je Bog stvoritelj svih bića, a ona su među sobom braća i sestre. I svim je bićima želio sretan život. Svima je nazivao »MIR I DOBRO!« Stoga su ljubitelji prirode zatražili od pape Ivana Pavla II. da Franju proglasi nebeskim zaštitnikom očuvanja čovjekove okoline. To je on i učinio 29. studenoga 1979. godine.⁶ Papa Pavao VI. veli za Asiškoga Sveca: »San Francesco, specchio di Cristo - zrcalo Krista« /19. V. 19717.

Spomenute kreposti ne samo da nisu Franjinu narav degradirale, osiromašile ili otuđile, nego, naprotiv, oplemenile i pročistile do najvećih visina. On postaje plemenito osjetljiv za sve što je Božje, ljudsko i prirodno. Nedostiziv altruista, bogoljub i čovjekoljub. Franjo se okitio krepostima onoga časa kad mu je Propeti progovorio i imenom ga pozvao: »Franjo, idi, popravi moju kuću, koja se, kako vidiš, ruši!« U tom času osjetio je neizrecivu promjenu i bio spreman sve učiniti što se od njega traži. Propeti u tom času je Svecu duboko ušao u čitavo njegovo biće, svega ga izmijenio dajući mu nove poglede na svijet i sva zbivanja u prirodi i među ljudima. Franjo je postao novi čovjek.⁷ Njega najviše zaokuplja misao da je *Sin Božji postao čovjekom* i došao na svijet. I on to želi predstaviti pred sobom i svojom braćom, te improvizira jaslice 25. prosinca 1223. u samoći Graccio.⁸

Jednaku pažnju pobuđuje u Franji i pomisao da je *Krist na Kalvariji dao svoj život za braću ljude*. K tim dvama otajstvima pridružuje se i treće, *trajna prisutnost Isusova u Euharistiji*. O svemu tome Franjo radosno razmatra dan i noć, a samo jedno oplakuje, što njegova braća ljudi na to ne misle. Stoga izjavljuje sa žaljenjem: »Ljubav nije ljubljena!«

Otkad je Propeti progovorio Franji u crkvi sv. Damjana, Krist nije više nikada izišao iz njegove pameti i njegova srca. Tu je Franjo našao radosni smisao svojega života. U tom je Svečeva glavna karakteristika, a kreposti su jasan dokaz, kako je nastojao svim silama slijediti Kristove stope. Slijedeći Franju, oca i učitelja, Klara se oduševljavala istim idealima i na isti se način približila svome Bogu. Na kraju treba se sjetiti da je sv. otac papa Ivan Pavao II. sazvao sve poglavare nekršćanskih crkava i drugih velikih religija svijeta u »*Godini mira*«, dana 27. listopada 1986. na zajedničku molitvu za mir baš u gradu Asizu na grobu sv. oca Franje. Slično se ponovilo i 9. i 10. siječnja 1993. godine. Nakon bdijenja i molitve i prije odlaska iz Asiza papa je posjetio samostan klarisa i ovako im progovorio: »Drage sestre, vaše čiste ruke dižu se prema nebu bez srdžbe i svađe II Tim 2,8/ da isprose mir. Potrebne ste svijetu. *Vi ste moleća Crkva*. U Asizu postoje dva nerazdruživa sveca: Franjo i Klara. Dva imena, dva zvanja koja svjedoče o evanđeoskim vrijednostima ljubavi, duhovnoga prijateljstva, molitve i mira. *Klara kao i Franjo živa su slika siromašnoga Krista*. Njih dvoje popunju evanđeosku poruku!«

6. FRA JURE RADIĆ. *Znakovi vremena s obzirom na ekologiju, Franjini dani*, Zbornik radova, izd. »Kačić«, Split 1988, 99-101.

7. TOMA ČELANSKI, *Životopis i čudesa sv. Franje Asiškoga*, Zagreb 1977, 83-84.

8. *Isto*, 41-43.

9. Usp. L' *osservatore romano*, 11.-12. I, 1993, str. 12.